

Vergoeding van taakuren bij de ontwikkeling van Gezonde School-beleid

Opbrengsten van de vergoeding voor taakuren in 2013 en 2014

Niels Reijgersberg

Lise Albers

Vergoeding van taakuren bij ontwikkeling van Gezonde School-beleid

Opbrengsten van de vergoeding voor taakuren in 2013 en 2014

In opdracht van de Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl

Niels Reijgersberg*
Lise Albers**
M.m.v. Nynke Terpstra*

***Mulier Instituut**

**** Onderwijsagenda Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Achtergrond en doelstelling	7
1.2	Opzet van het onderzoek	8
1.3	Leeswijzer	10
2.	Resultaten vergoeding taakuren 2013	11
2.1	Achtergrond kenmerken scholen	11
2.2	Inzet vergoeding taakuren	12
2.3	Procesresultaten vergoeding taakuren	13
2.4	Outputresultaten vergoeding taakuren	19
3.	Resultaten vergoeding taakuren 2014	21
3.1	Achtergrondkenmerken scholen	21
3.2	Inzet vergoeding taakuren	21
3.3	Procesresultaten vergoeding taakuren	23
3.4	Outputresultaten vergoeding taakuren	28
4.	Samenvatting en conclusie	31

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en doelstelling

Om het belang van bewegen en een gezonde leefstijl op school te ondersteunen, hebben de MBO Raad, de VO-raad en de PO-Raad gezamenlijk de Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl opgesteld. De Onderwijsagenda SBGL is opgesteld op verzoek van de ministeries van VWS en OCW.

In samenwerking met het RIVM en Centrum Gezond Leven is een ondersteuningsaanbod ontwikkeld waarin de behoefte van de school centraal staat. Scholen vragen zelf ondersteuning aan en kiezen een ondersteuningsvorm die het beste bij hun behoefte aansluit. De ondersteuning kent drie hoofdvormen:

- advies op maat;
- het inzetten van een Gezonde School-activiteit;
- een vergoeding van taakuren voor een eigen medewerker die een rol heeft bij het maken of uitvoeren van gezondheidsbeleid op school.

Deze rapportage gaat in op de vergoeding van taakuren die in de ondersteuningsronden van 2013 (oktober - november 2013) en 2014 (maart - april 2014) zijn aangevraagd. In de ondersteuningsronde van 2013 zijn circa 1500 ondersteuningsaanvragen gehonoreerd. De vergoeding voor taakuren voor de personele kosten van een eigen medewerker is in dat schooljaar aan 262 scholen toegekend. In de tweede aanvraagperiode in 2014 deden ruim 500 scholen een ondersteuningsaanvraag, waarvan 388 scholen een aanvraag deden voor de vergoeding van taakuren. Alle scholen kregen deze ondersteuning toegekend. De ondersteuning uit de ronde 2013 kon in kalenderjaar 2014 worden ingezet. De toegekende ondersteuning uit de ronde van 2014 is gericht op schooljaar 2014/2015.

In het primair onderwijs is per school een bedrag van € 2000,- beschikbaar, in het voortgezet onderwijs € 4000,- en in het middelbaar beroepsonderwijs € 6000,-. Om het bedrag te kunnen ontvangen, dienen scholen die de vergoeding van taakuren kregen toegekend, aan het eind van het schooljaar een verantwoordingsformulier in te sturen. In de Monitor Onderwijsagenda Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl 2014 (Reijgersberg et al., 2014) werd geconstateerd dat meer zicht op het proces op schoolniveau wenselijk is. Het analyseren van de verantwoordingsformulieren biedt daartoe een goede mogelijkheid.

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is meer zicht krijgen op de bijdrage van de vergoeding van taakuren aan de ontwikkeling van Gezonde School-beleid. Dit wordt onderzocht door de antwoorden van de ingezonden verantwoordingsformulieren te analyseren.

1.2 Opzet van het onderzoek

De verantwoordingsformulieren worden door scholen gebruikt om te laten zien welke activiteiten in het kader van de vergoeding voor taakuren zijn ondernomen. De verantwoordingsformulieren bevatten enkele algemene achtergrondgegevens van de deelnemende scholen. Daarnaast bestaat het verantwoordingsformulier uit een aantal gesloten en open vragen.

Verzamelen en verwerken verantwoordingsformulieren

De formulieren uit de eerste ronde in 2013 zijn als losse documenten ingestuurd. De achtergrondgegevens en de antwoorden op deze vragen zijn in een databestand verwerkt en voor analyse geschikt gemaakt. De verantwoordingsformulieren uit de eerste ondersteuningsronde die voor 1 maart 2015 door de scholen zijn ingezonden, zijn in dit onderzoek meegenomen. De verantwoordingsformulieren in de tweede ronde zijn vanuit een geautomatiseerd systeem verwerkt. Deze gegevens zijn geëxporteerd naar een Excel-bestand en voor de analyse gebruikt.

Aandachtspunt bij het gebruik van de verantwoordingsformulieren

Om meer zicht te krijgen op het proces op scholen, hebben wij voor dit onderzoek gebruik gemaakt van de antwoorden van scholen op vragen in een verantwoordingsformulier. Het invullen van dit formulier is nodig om de uiteindelijke financiering te ontvangen. Hoewel er geen resultaatverplichtingen aan de inzet van taakuren zijn gesteld, zouden scholen geneigd kunnen zijn om activiteiten positiever weer te geven dan in werkelijkheid heeft plaatsgevonden. Dat is anders wanneer scholen na afloop van een project worden gevraagd om een enquête in te vullen waarvan de gegevens anoniem worden verwerkt. Het gebruiken van de verantwoordingsformulieren zou daarom een enigszins vertekend beeld kunnen geven. Dit is belangrijk om in gedachten te houden.

Verschillen tussen verantwoordingsformulieren in 2013 en 2014

De verantwoordingsformulieren van de ronde 2013 en 2014 verschillen van elkaar. Op basis van de ervaringen met de verantwoordingsformulieren over 2013 zijn verbeteringen doorgevoerd. Dat betekent dat het verantwoordingsformulier van de ronde 2014 is geautomatiseerd, waardoor de antwoorden vanzelf in een databestand zijn verwerkt. Daarnaast zijn de vragen in verantwoordingsformulier van 2014 aangescherpt. Dit heeft als gevolg dat een aantal vragen anders is geformuleerd en bij een aantal vragen antwoordcategorieën zijn toegevoegd.

Respons van ingezonden verantwoordingsformulieren

Niet alle scholen zijn in staat geweest om de verantwoordingsformulieren van de eerste ondersteuningsronde in 2013 tijdig op te sturen. In totaal zijn van 190 scholen de verantwoordingsformulieren verzameld en in het databestand verwerkt, zie tabel 1.1. Dat is drie kwart van het totaal aantal scholen dat in 2013 een vergoeding toegekend heeft gekregen. Er kunnen verschillende verklaringen worden gegeven voor het feit dat niet alle scholen een formulier hebben teruggestuurd. Het is bekend dat het bericht over de toekenning van de ondersteuning een aantal scholen niet heeft bereikt vanwege een spamfilter. Ook kiezen scholen er soms voor om toch niet met de ondersteuning aan de slag te gaan. De scholen die geen verantwoordingsformulier insturen, krijgen de vergoeding voor taakuren niet uitgekeerd.

Tabel 1.1 Responsoverzicht van verantwoordingsformulieren vergoeding taakuren van ondersteuningsronde 2013, naar schooltype (in aantallen en procenten)

	Vergoeding taakuren toegekend	Verantwoording ingezonden en verwerkt in databestand	Percentage ingezonden en verwerkt in databestand
Primair onderwijs	171	102	59%
Voortgezet onderwijs	72	72	100%
Middelbaar beroepsonderwijs	19	16	84%
Totaal	262	190	73%

388 scholen kregen in 2014 een toekenning voor de inzet van taakuren van een eigen medewerker. Deze scholen konden tot 1 oktober 2015 hun verantwoording inleveren. De analyse van de binnengekomen documenten is per half september gestart. Op dat moment was 70% van de verantwoordingsformulieren binnen, zie tabel 1.2.

Tabel 1.2 Responsoverzicht van verantwoordingsformulieren vergoeding taakuren van ondersteuningsronde 2014, naar schooltype (in aantallen en procenten)

	Vergoeding taakuren toegekend	Verantwoording ingezonden en verwerkt in databestand	Percentage ingezonden en verwerkt in databestand
Primair onderwijs	267	176	66%
Voortgezet onderwijs	105	81	77%
Middelbaar beroepsonderwijs	16	15	94%
Totaal	388	272	70%

Analyse

In de analyse is waar mogelijk onderscheid gemaakt naar de verschillende schooltypen (po, vo en mbo). De percentages van de scholen in het middelbaar beroepsonderwijs moeten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat het slechts 16 scholen betreft. Bij de helft van de vragen in het verantwoordingsformulier is scholen gevraagd te beschrijven wat op een bepaald terrein vanwege de inzet van taakuren heeft plaatsgevonden. Om een beeld te geven van waar scholen mee bezig zijn, is bij sommige vragen gekozen om de open antwoorden in categorieën in te delen en in een figuur weer te geven.

Niet alle scholen hebben alle vragen in het verantwoordingsformulier beantwoord. In de tabellen en figuren wordt aangegeven hoeveel scholen antwoord hebben gegeven op de desbetreffende vraag (bijv. n=190). Deze aantallen kunnen per tabel variëren. De percentages in de tabellen en figuren zijn afgerond op hele getallen. Als gevolg hiervan kan het in enkele gevallen voorkomen dat deze uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is een aanvulling op de Monitor Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl waarvan tot en met 2016 jaarlijks een voortgangsrapportage verschijnt. De focus van deze beleidsmonitor ligt op voortgangsindicatoren in termen van input, proces en output (resultaten). In navolging van de Monitor Onderwijsagenda Sport Bewegen en een Gezonde Leefstijl maken we ook in dit rapport onderscheid in input, proces en output. Het vaststellen van effecten op leerlingniveau (*outcome*) valt niet binnen de taken van de beleidsmonitor en wordt ook in deze rapportage niet onderzocht.

De resultaten uit de eerste ondersteuningsronde van 2013 staan in hoofdstuk 2 beschreven. In hoofdstuk 3 gaan we in op de resultaten van de vergoeding van taakuren die in de ronde 2014 is toegekend.

2. Resultaten vergoeding taakuren 2013

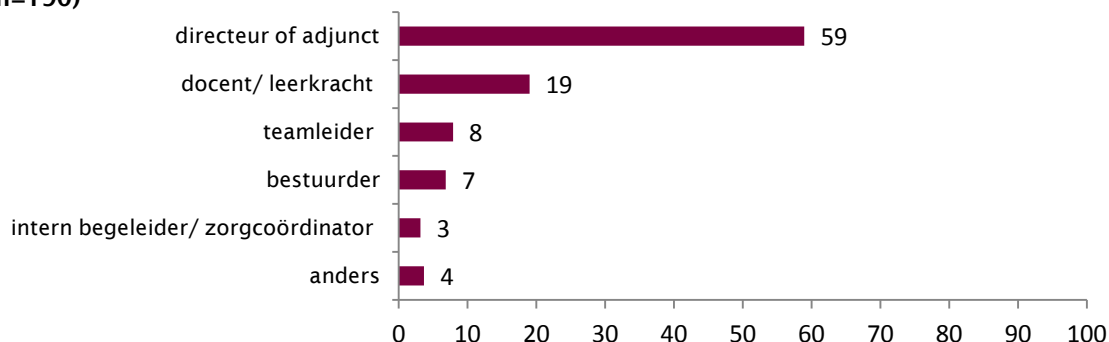
In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van de analyse van de verantwoordingsformulieren van de vergoeding van taakuren uit de eerste ondersteuningsronde van 2013.

2.1 Achtergrond kenmerken scholen

Het aanvragen van ondersteuning bij de ontwikkeling van Gezonde School-beleid is niet aan een specifieke functie gebonden. In principe kan iedere medewerker op een school de ondersteuning aanvragen. De enige voorwaarde is dat de directeur van de schoollocatie van de aanvraag op de hoogte moet zijn.

Het verantwoordingsformulier is in de meeste gevallen ingevuld door de directeur (59%), gevolgd door een docent of leerkracht (19%), zie figuur 2.1. In het primair onderwijs is het verantwoordingsformulier in de meeste gevallen door de directeur ingevuld (80%, niet in figuur). In het voortgezet onderwijs zijn naast de directeur (42%, niet in figuur) ook vaak docenten betrokken (36%, niet in figuur). In het middelbaar beroepsonderwijs is de verantwoording het meest door een teamleider (31% niet in figuur) of sportdocent (31%, niet in figuur) ingevuld.

Figuur 2.1 Vanuit welke functie is het verantwoordingsformulier ingevuld (in procenten, n=190)

Uit de antwoorden op de vraag ‘Wat is uw functie?’ valt op te maken dat de ondersteuningsaanvragen vaak door docenten worden gedaan omdat werken aan gezondheidsthema’s aansluit bij de vakken die zij geven (o.a. biologie, lichamelijke opvoeding of consumptieve techniek). Daarnaast is het opvallend dat de aanvragen door docenten ook regelmatig zijn gedaan vanuit afgesproken verantwoordelijkheden bij de invulling van hun taakuren als Gezonde School- coördinatoren (n=17).

“Docent lichamelijke opvoeding en Gezonde School-coördinator” (voortgezet onderwijs).

“Leerkracht bovenbouw en Gezonde School-coördinatoren” (primair onderwijs).

Betrokkenheid directie en bestuur bij gezondheidsthema’s

De onderwijsraden stimuleren de verankering van sport, bewegen en gezonde leefstijl in het schoolbeleid. Voor de ontwikkeling en vastlegging van breed gedragen schoolbeleid is betrokkenheid van directie en schoolbestuur van belang. Om die reden is gevraagd naar de betrokkenheid van

schoolbestuur en directie. De betrokkenheid werd op een schaal van 0 t/m 5 beoordeeld waarbij een cijfer 0 geen betrokkenheid betekend en een cijfer 5 gelijk staat aan een optimale betrokkenheid.

Over het algemeen wordt de betrokkenheid van de directie hoger beoordeeld dan de betrokkenheid van het schoolbestuur. Dat geldt vooral voor het primair- en voortgezet onderwijs. In het middelbaar beroepsonderwijs wordt de betrokkenheid van het schoolbestuur (4) hoger ingeschat dan in het primair onderwijs (3,2) en het voortgezet onderwijs (3,6).

Tabel 2.1 Gemiddelde beoordeling van de betrokkenheid van bestuur en directie bij het thema gezondheid, naar schooltype (1 laag – 5 hoog)

	totaal n=190	primair onderwijs n=102	voortgezet onderwijs n=72	middelbaar beroepsonderwijs n=16
bestuur	3,4	3,2	3,6	4
directie	4,7	4,8	4,6	4,1

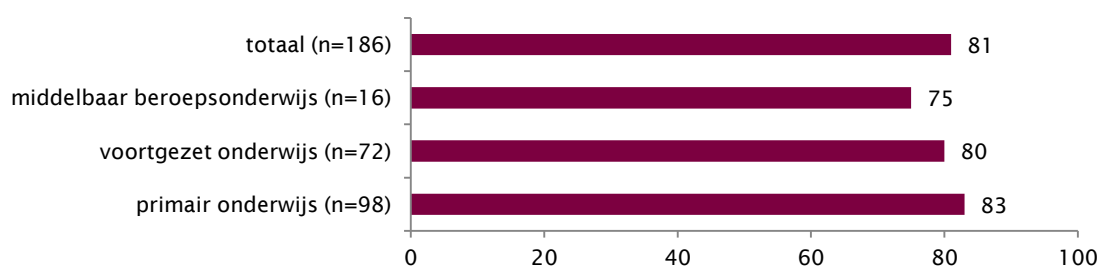
2.2 Inzet vergoeding taakuren

Nagenoeg alle scholen hebben de vergoeding van taakuren voor een eigen medewerker ingezet die een rol heeft bij het vormgeven van Gezonde School-beleid (97%, niet in figuur). Dit is ook een van de voorwaarden bij de vergoeding van taakuren.

Inzet van eigen middelen

Op vier van de vijf scholen is de vergoeding voor taakuren versterkt met de inzet van eigen middelen, zie figuur 2.1.

Figuur 2.2 Mate waarin de vergoeding van taakuren wordt uitgebreid met eigen middelen, naar schooltype (in procenten)

Uit de toelichting die sommige scholen op hun eigen investering hebben gegeven, blijkt dat het veelal gaat om een eigen investering voor de aanschaf van materiaal, de kosten voor een bijscholing of extra taakuren voor een docent.

“Ja, met €2000,- in de vorm van 40 extra taakuren voor een van onze leerkrachten.”
(Directeur primair onderwijs)

“Ja, de werving en begeleiding van een stagiaire die zich heeft bezighouden met inventariseren en stroomlijnen van alle documenten.” (Directeur voortgezet onderwijs)

Op scholen waar de vergoeding van taakuren met eigen middelen wordt uitgebreid, bedraagt die investering gemiddeld €4.051,-. De hoogte van dit bedrag wisselt per onderwijssector, maar in de meeste gevallen bedraagt de investering tussen de € 2.000,- en €4.999,-.

Tabel 2.2 Hoogte van de uitbreiding van de vergoeding van taakuren met eigen middelen, naar schooltype (gemiddelde en percentage per categorie)

	Totaal (n=108)	primair onderwijs (n=67)	voortgezet onderwijs (n=37)	middelbaar beroepsonder- wijs (n=4)
gemiddelde	4051	3029	5446	8272
categorieën				
tussen 1,- en 1.999,-	23	24	24	
tussen 2.000,- en 4999,-	49	58	35	1
meer dan 5.000,-	28	18	41	3

**Let op mbo betreft een klein aantal scholen (n=4) en is daarom in aantallen weergegeven.*

2.3 Procesresultaten vergoeding taakuren

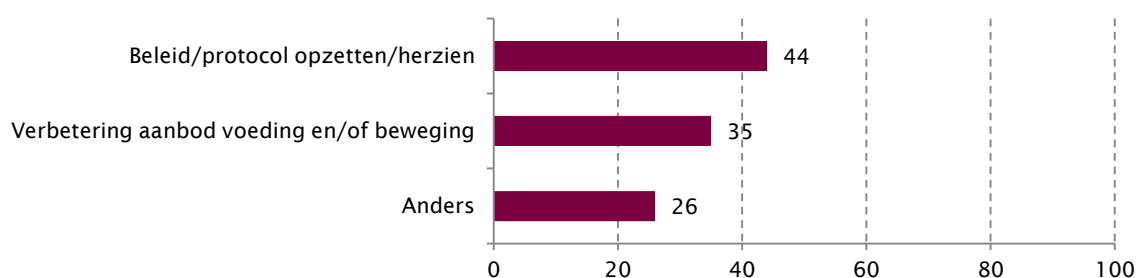
Deze paragraaf gaat in op het proces dat scholen in gang hebben gezet met de extra taakuren die door de aanvraag voor ondersteuning zijn verkregen. Scholen moesten in de verantwoordingsformulieren rapporteren over de vier pijlers van Gezonde School: 1. schoolbeleid en regelgeving, 2. gezondheidseducatie, 3. schoolomgeving en 4. signaleren en doorverwijzen (lokale samenwerking, vakoverstijgende samenwerking en ouderbetrokkenheid).

De resultaten in deze paragraaf zijn gebaseerd op beschrijvingen die scholen hebben gegeven op de open vragen in de verantwoordingsformulieren. Om een beeld te geven waar scholen zich op richten hebben we bij sommige vragen gekozen om de open antwoorden in categorieën in te delen en het resultaat van deze analyse in een figuur weer te geven.

Schoolbeleid en regelgeving

Op de vraag welke activiteiten op het gebied van schoolbeleid zijn georganiseerd, zijn twee initiatieven veelvuldig genoemd: activiteiten gericht op het ontwikkelen en/of herzien van schoolbeleid en activiteiten gericht op verbeteringen in het aanbod van voeding en bewegen. Onderwerpen die hier werden genoemd, waren het productaanbod in de kantine of de invoering van sportactiviteiten. Bij 'anders' noemen scholen soms ook activiteiten gericht op signalering of ouderbetrokkenheid.

Figuur 2.3 Welke extra activiteiten op het gebied van schoolbeleid organiseerde uw school afgelopen periode, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=165)

Binnen alle drie de onderwijstypen lijkt de ontwikkeling van structureel schoolbeleid in een beginnend stadium te verkeren. Woorden die in dit verband in de verantwoordingsformulieren zijn genoemd zijn: ‘overleg’, ‘agendavorming’, ‘kiezen’, ‘bedenken’.

“De doelstelling is om ‘gezondheid’ standaard in het programma op te nemen. Er zijn ideeën voor een themaweek/maand met als onderwerp: gezondheid.” (primair onderwijs)

“We zijn bezig met het schrijven van een beleidsplan om het vignet te kunnen aanvragen. Dit plan spitst zich toe op drie thema’s: ‘voeding’, ‘sport en bewegen’ en ‘roken, alcohol en drugs’. Het plan wordt voorgelegd aan het MT en daarna komt het bij de MR op de agenda.” (voortgezet onderwijs)

“Centraal overleg met management over het onderwerp Gezonde School, opstarten van overleggroepen gezonde school.” (middelbaar beroepsonderwijs)

Educatie

In het kader van de pijler ‘educatie’ noemen veel scholen in het verantwoordingsformulier de inzet van (erkende) intervies, gastlessen en voorlichting. Het is niet direct te zeggen in hoeverre dit jaarlijks terugkerende activiteiten zijn als onderdeel van een integraal programma. Het valt verder op dat er ook regelmatig erkende interventies rond de thema’s van Gezonde School worden genoemd, zoals ‘Ik lekker Fit! en Rots en Water’.

“Onze leerlingen volgen Kiva-lessen rondom sociale veiligheid en maken twee keer per jaar een monitor om te volgen en te signaleren.” (primair onderwijs)

“Het lespakket ‘Lang leve de Liefde’ is ingevoerd binnen het curriculum van de biologielessen in de 2e klas (...).” (Voortgezet Onderwijs)

“Testjeleefstijl is onderdeel van educatie geworden (...) Op sommige locaties worden incidenteel gezondheidsmarkten georganiseerd.” (middelbaar beroepsonderwijs)

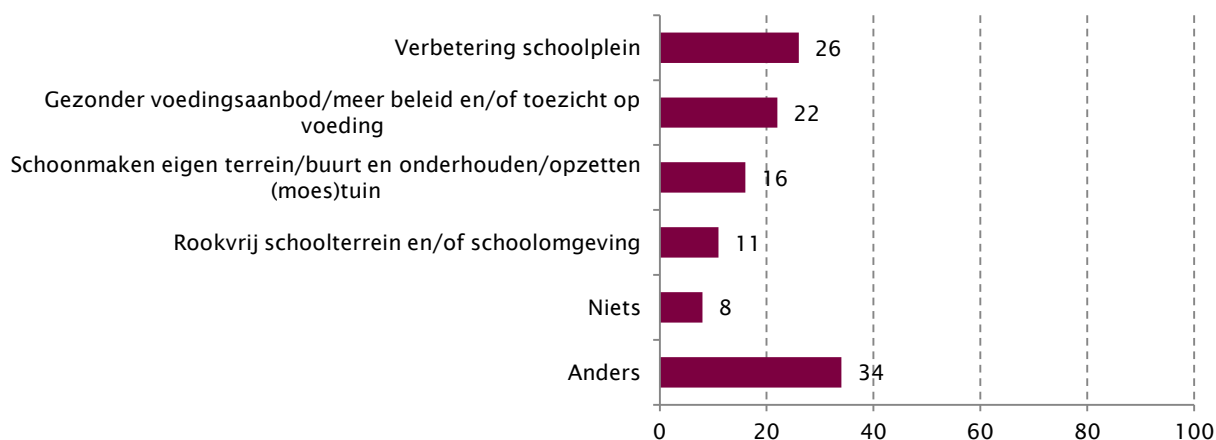
De meeste scholen hebben gedurende het jaar activiteiten op het programma voor sport en bewegen. Bij educatie werden eveneens extra sportactiviteiten beschreven, zoals deelname aan een sportdag (primair onderwijs), Mision Olympic in het voortgezet onderwijs en de NK’s schoolsport in het mbo.

“Er is een uitgebreider sportaanbod en in samenwerking met een sportaanbieder zorgen we ervoor dat leerlingen in de pauzes activiteiten kunnen doen en minder snel naar het winkelcentrum gaan.” (voortgezet onderwijs)

Schoolomgeving

Een kwart van de antwoorden in de verantwoordingsformulieren over de activiteiten op het gebied van de schoolomgeving zijn terug te voeren op verbeteringen aan het schoolplein. Dit geldt met name voor het primair onderwijs. Het implementeren van een rookvrij schoolplein of het toezicht daarop wordt vooral in het voortgezet onderwijs genoemd. In het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs wordt het inrichten van een gezonde schoolkantine vaker genoemd.

Figuur 2.4 Welke extra activiteiten op het gebied van schoolomgeving organiseerde uw school afgelopen periode, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=167)

Onder de categorie ‘anders’ zijn diverse activiteiten opgenomen, waaronder: voorlichting aan ouders, organisatie van sport- en beweegactiviteiten in samenwerking met nabijgelegen sportverenigingen of het zichtbaar maken van gedragsregels in de school(omgeving).

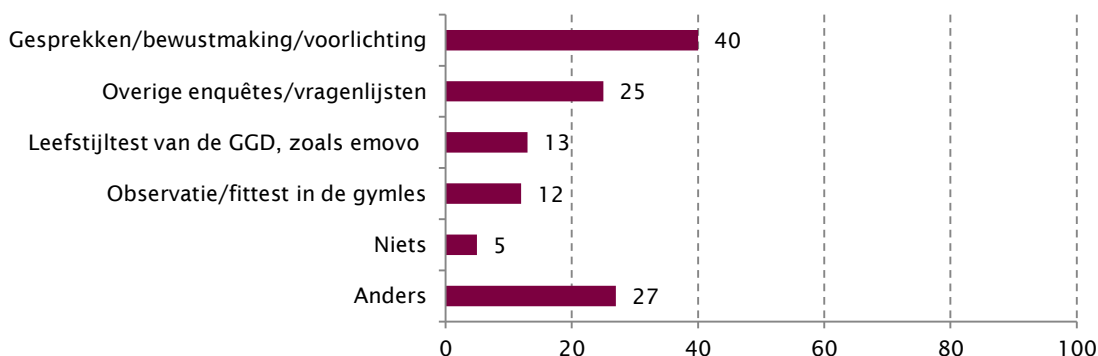
“De afgelopen periode zijn de gemaakte afspraken vanuit (School Wide) Positive Behavior Support zichtbaar geworden door de gehele school door het ophangen van posters met daarop onze gedragsregels.” (primair onderwijs)

“We hebben geprobeerd de thema’s beweging en vrije tijd zoveel mogelijk te betrekken bij de omgeving. Daarom hebben we samenwerking gezocht met partners in en om de school. Zo waren onze leerlingen welkom om een aantal workshops te volgen bij een danscentrum in de buurt. Dit is nu ook het geval bij het sportcentrum in de wijk, evenals de faciliteiten die onze omgeving biedt.” (voortgezet onderwijs)

Signaleren en doorverwijzen

In figuur 2.5 is te zien op welke manier scholen invulling geven aan ‘signaleren en doorverwijzen’. Het betreft vooral gesprekken, bewustmaking en voorlichting. Bij ‘anders’ werd soms ook het scholen van docenten genoemd in het signaleren van problemen en het begeleiden van leerlingen.

Figuur 2.5 Welke extra activiteiten op het gebied van signaleren van leefstijlgedragingen organiseerde uw school afgelopen periode, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=165)

In het primair onderwijs geeft een deel van de scholen aan te werken met een leerlingvolgsysteem waarin aandacht is voor sociaal-emotionele ontwikkeling en soms ook voor motorische ontwikkeling.

“We hebben een motorische screening voor 5- en 6-jarigen en we hebben voor kinderen die dat nodig hebben Motorische Remedial Teaching op school, en er is samenwerking met een kinderfysiotherapeut op school.” (primair onderwijs)

De antwoorden van scholen in het voortgezet onderwijs geven een minder eenduidig beeld. Er worden verschillende methodes genoemd, zoals monitoring op gewicht, spreekuren met leerlingen, gezondheidstest en de inzet van projectlessen. De scholen in het middelbaar beroepsonderwijs geven veelal aan gebruik te maken van de methode Testjeleefstijl in het eerste leerjaar.

“Testjeleefstijl is door eerstejaarsstudenten als onderdeel van een programma over leefstijl en sport uitgevoerd.” (middelbaar beroepsonderwijs)

Ouderbetrokkenheid

De scholen noemden veelal meerdere voorbeelden van ouderbetrokkenheid. In het middelbaar beroepsonderwijs lijkt minder actief te worden ingezet op de betrokkenheid van ouders. Van de 15 scholen die in het middelbaar beroepsonderwijs de vraag over ouderbetrokkenheid hebben ingevuld, gaf een ruime meerderheid aan dat er geen gerichte activiteiten zijn uitgevoerd of dat het geen nadrukkelijk onderwerp is waar in het kader van Gezonde School op wordt ingezet.

“Dit heeft nog geen duidelijke vorm. Ouders komen wel in de school, maar nog geen actieve betrokkenheid bij Gezonde School.” (middelbaar beroepsonderwijs)

Ouderbetrokkenheid rond het thema gezondheid wordt op veel verschillende manieren ingevuld. In dit verband wordt een ouderavond of informatieavond verreweg het meest genoemd. Ook de inzet van een nieuwsbrief, website en/of sociale media is een veel gebruikte methode. Naast ouderavonden werden in het primair onderwijs ook regelmatig koffie- en inloopochtenden als voorbeeld beschreven.

“Communicatie naar ouders over de genomen acties en informatie over gezonde school-thema's in de nieuwsbrief voor ouders. Voorbereiding van een ouderavond in leerjaar 4-5-6 over alcohol in samenwerking met GGD.” (voortgezet onderwijs)

In het kader van ouderbetrokkenheid worden ook voorbeelden van ouderparticipatie genoemd. Enerzijds in de vorm van onderwijsondersteunende activiteiten, zoals een schoolontbijt of een sportdag. Anderzijds gaat het om meer geïnstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie, bijvoorbeeld het oprichten van een klankbordgroep of werkgroep met ouders.

“Tijdens onze gezonde schooldag worden ouders ingezet. Er zijn ouderklankbordgroepen gestart waarin is gesproken over het alcohol- en rookbeleid.” (voortgezet onderwijs)

Ouders zijn betrokken geweest bij het aantrekkelijker maken van de speelplaats en ouders zijn betrokken in de werkgroepen, sponsoring en gezonde voeding. (primair onderwijs)

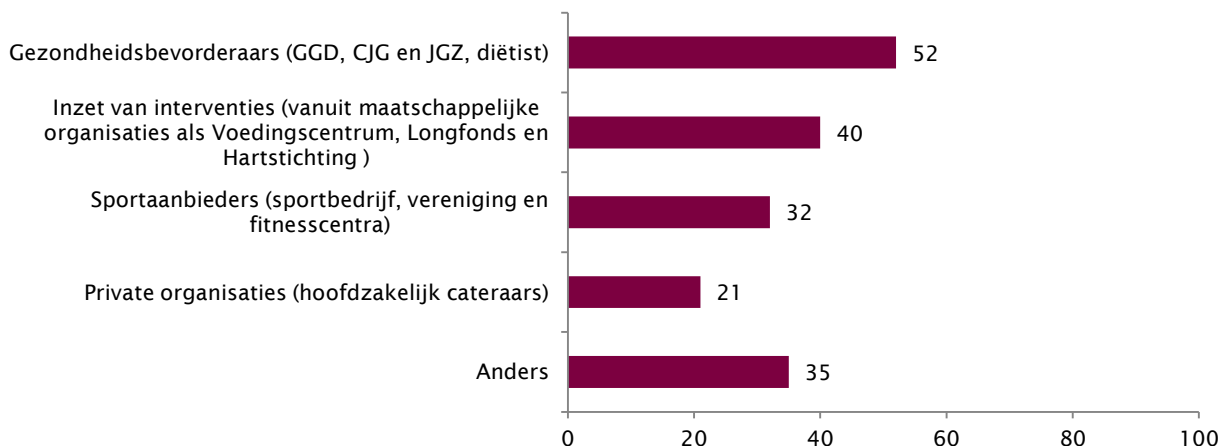
“Ouders hebben zich met school ingespannen voor gezond gedrag van kinderen. Het beleid is bepaald door de ouders en is besproken in de MR en OR. En verder de participatie van ouders in diverse sportactiviteiten, waaronder sportdag.” (primair onderwijs)

Het geven van informatie en voorlichting was de meest herkenbare methode die in de verantwoordingsformulieren is beschreven als een manier om een gedeelde verantwoordelijkheid te creëren voor een gezonde ontwikkeling van kinderen. Daarnaast werden ook vormen van ouderparticipatie genoemd, waaronder soms ook ouderklankbordgroepen en/of werkgroepen. Met name deze laatste vorm kan van belang zijn om breed gedragen schoolgezondheidsbeleid te ontwikkelen.

Lokale samenwerking

In het verantwoordingsformulier is gevraagd om te beschrijven met welke organisaties verbeterde verbindingen zijn ontstaan bij het werken aan gezondheidsthema's. Sommige scholen noemden meer dan een partij. Uit de antwoorden zijn op hoofdlijnen vier type organisaties te noemen waar mee vanwege de extra taakuren verbeterde verbindingen zijn ontstaan. Dat zijn gezondheidsbevorderaars, interventie-eigenaren, sportaanbieders en private partijen, zie figuur 2.6. Daarnaast hebben we een categorie 'anders' opgenomen.

Figuur 2.6 Met welke organisaties zijn vanwege de extra taakuren verbeterde lokale verbindingen ontstaan, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=186)

Samenwerking met gezondheidsbevorderaars werd het meest genoemd, vooral de GGD werd in deze categorie vaak genoemd. Bij de inzet van interventies werd bijvoorbeeld gerefereerd aan de aanbieders van 'Ik Lekker Fit!', 'Schoolgruiten' of 'Start to Move'. In de categorie private organisaties waren relatief veel cateraars terug te vinden. Scholen maken met deze partijen afspraken over gezondere producten in de kantine of automaat. De verbeterde verbindingen met cateraars is vooral binnen het voortgezet onderwijs en in het middelbaar beroepsonderwijs zichtbaar.

“We hebben betere afstemming met de leverancier van de producten voor de kantine en afstemming met een andere leverancier voor de automaten.” (voortgezet onderwijs)

In de categorie 'anders' werd in het primair onderwijs de buitenschoolse opvang genoemd. Ook de gemeente werd genoemd, vaak in relatie tot een wijkgerichte preventie van overgewicht (JOGG-aanpak).

“Tussen onze school en de gemeente zijn plannen gemaakt voor een gezond schoolplein, deze plannen bestaan nog steeds. Verder is er een verbeterde verbinding tussen onze school en JOGG.” (middelbaar beroepsonderwijs)

“Onze gemeente is een JOGG-gemeente. De rector neemt deel aan de Stuurgroep JOGG. De school heeft een coördinator Gezonde School die contact heeft met medewerkers van GGD en voor de organisatie van de sportklas is veel contact met sportverenigingen uit de omgeving.” (voortgezet onderwijs)

Uit de beschrijving in het verantwoordingsformulier van lokale samenwerking is vaak niet goed op te maken wat de samenwerking betekent. Het lijkt vaak te gaan om het maken van (slimme) verbindingen tussen reguliere taken en/of activiteiten van organisaties. In de voorbeelden van scholen wordt vaak gesproken over ‘verbinding’ (32 keer), ‘contact’ (31 keer) en ‘overleg’ (21 keer). Het betreft waarschijnlijk vooral bestaande contacten waarbij een of meerdere gezondheidsthema’s en/of -onderwerpen op de agenda van een (regulier) overleg zijn geplaatst.

Vakoverstijgende samenwerking

In de antwoorden die scholen in het verantwoordingsformulier formuleerden worden over het algemeen voorbeelden gegeven van verbeterde samenwerking en/of samenhang tussen vakken en/of vaksecties. Dit is vooral herkenbaar in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

“Op school werken wij met thema’s, waardoor het vrij eenvoudig is om gezondheidsonderwerpen in te passen. Zo zijn sociaal emotionele ontwikkeling, fysieke veiligheid, gezonde voeding, sport en bewegen, relaties en seksualiteit onderwerpen die in elke groep terugkeren.” (primair onderwijs)

Binnen de vier projectweken per schooljaar is het thema sport en bewegen en gezondheid verankerd. Verder is de jaarplanning van LO aangepast op de jaarplanning van Biologie, zodat op het moment dat Biologie het hart behandelt de sectie LO dit ook doet middels duursporten. (voortgezet Onderwijs)

In het middelbaar beroepsonderwijs is de samenwerking eerder gericht op verschillende afdelingen en opleidingen.

“Teamcoördinatoren zijn de eerst verantwoordelijken geworden voor de ontwikkeling van de Gezonde School thema’s. Er is samenwerking met het loopbaancentrum binnen ons ROC. Het kenniscentrum Loopbaan Burgerschap denkt mee over vormgeving en uitvoering van de Gezondheidsthema’s.” (middelbaar beroepsonderwijs)

Voorbeelden van concrete samenwerking tussen vakken rondom gezondheid is vaak terug te zien in voor de hand liggende verbindingen tussen bewegingsonderwijs, biologie en soms verzorging. Schoolbrede vakoverstijgende samenwerking rond gezondheid wordt vaak ingevuld door middel van een projectweek of een gerichte activiteit. Deze activiteiten worden vaak ook georganiseerd vanuit werk- of projectgroepen waarin docenten uit verschillende vakken participeren.

“Vaksecties hebben de interventie IRun2bFit aangegrepen om te komen tot een aansprekende projectweek op de thema’s voeding en bewegen.” (voortgezet onderwijs)

“Aan de hand van maandthema’s als ‘pesten is niets voor mij’ en ‘iedereen is anders’ worden binnen het project ‘Met Respect Aan De Slag’ niet alleen vakoverstijgende maar ook groepoverstijgende activiteiten georganiseerd om de bewustwording onder leerlingen en teamleden op dit gebied te vergroten en een bewuste leefstijl op die gebieden aan te wennen.” (primair onderwijs)

In de verantwoordingsformulieren worden door scholen veel voorbeelden beschreven van manieren waarop zij concreet werk maken van vakoverstijgende samenwerking. Deze activiteiten zijn zeker niet altijd volledig toe te schrijven aan de vergoeding van taakuren. Scholen beschrijven veelal ook hun reguliere aanpak voor vakoverstijgende samenwerking waarbij gezondheidsonderwerpen in het kader van een thematische of projectmatige aanpak goed aansluiten.

2.4 Outputresultaten vergoeding taakuren

Als de vergoeding van taakuren voor ontwikkeling van schoolbeleid is ingezet, zou dit betrekking kunnen hebben op alle leerlingen op school. Dit wil niet zeggen dat al deze leerlingen aan concrete activiteiten hebben deelgenomen. Per schoollocatie worden gemiddeld 541 leerlingen bereikt, zie tabel 2.3. Het bereik van het aantal leerlingen verschilt per onderwijssector. Het bereik van het aantal leerlingen hangt samen met de schoolgrootte, want het totaal aantal leerlingen op een school voor primair onderwijs is doorgaans veel lager dan in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 2.3 Bereik van het aantal leerlingen per school, naar schooltype (gemiddelde en in procenten).

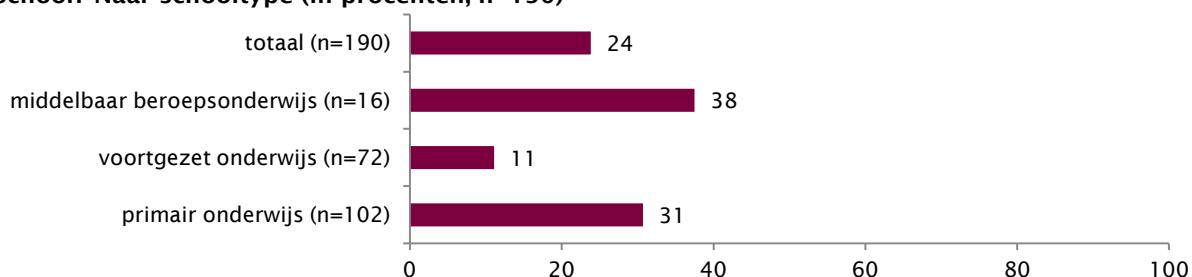
	totaal (n=178)	primair onderwijs (n=98)	voortgezet onderwijs (n=68)	middelbaar beroepsonderwijs (n=12)
Gemiddeld aantal leerlingen	541	224	664	2438
Categorieën				
tussen de 1 en 124	21	23	22	
tussen de 125 en 249	28	39	18	
tussen de 250 en 499	27	36	18	1
meer dan 500	24	2	43	11

**Let op mbo betreft een klein aantal scholen en is daarom in aantallen weergegeven.*

Vignet Gezonde School

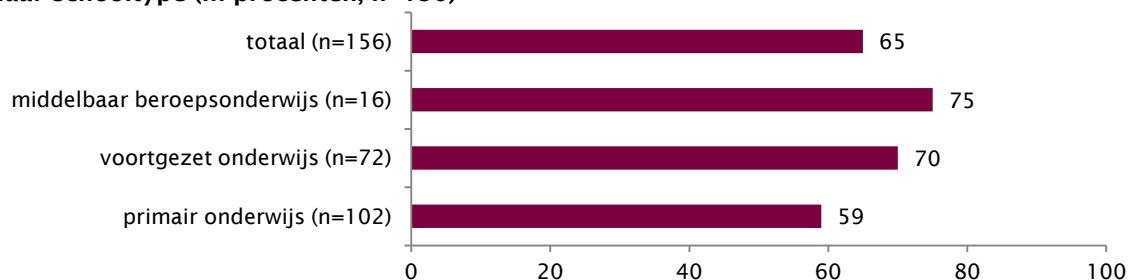
De kosten voor een vignet Gezonde School bedragen € 150,-. Scholen die in de vorm van een vergoeding ondersteuning van taakuren toegekend hebben gekregen, mogen dit ook inzetten voor het bekostigen van een vignet. Uit de verantwoordingsformulieren blijkt dat een kwart van de scholen de toegekende vergoeding van taakuren ook heeft gebruikt voor de aanvraag van een vignet Gezonde School, zie figuur 2.7.

Figuur 2.7 Is de vergoeding van taakuren ook ingezet voor de aanvraag vignet Gezonde School? Naar schooltype (in procenten, n=190)

Van de scholen die de vergoeding van taakuren niet hebben gebruikt voor de bekostiging van het vignet (n=156), zegt twee derde van plan te zijn om een vignet aan te vragen, zie figuur 2.8.

Figuur 2.8 Bent u van plan de komende periode een vignet Gezonde School aan te vragen? Naar schooltype (in procenten, n=190)

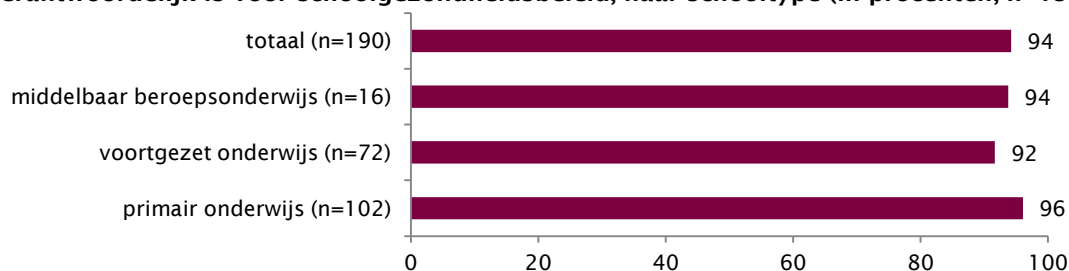

Het vignet Gezonde School bestaat uit verschillende themacertificaten. Een kleine honderd scholen heeft aangegeven welk themacertificaat ze in de komende periode willen aanvragen. Sommige scholen noemden meerdere thema's. De scholen die van plan zijn om een vignet aan te vragen, noemen vooral de themacertificaten 'Bewegen en Sport' en 'Voeding'. Dit zijn ook de themacertificaten die op dit moment aan de meeste scholen zijn toegekend. Ook het thema 'sociaal-emotionele ontwikkeling' werd regelmatig genoemd. Het valt ook op dat veel scholen thema's noemen die niet bestaan, zoals het vignet 'Gezonde School', 'Veiligheid' of het vignet 'Gezonde schoolkantine'.

Borging

Bijna alle scholen geven aan dat na afloop van de ondersteuning met taakuren een medewerker blijvend verantwoordelijk is gemaakt voor de coördinatie of uitvoering van Gezonde School-beleid.

Figuur 2.9 Mate waarin na afloop van de ondersteuning een medewerker blijvend verantwoordelijk is voor schoolgezondheidsbeleid, naar schooltype (in procenten, n=190)

3. Resultaten vergoeding taakuren 2014

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de analyse van de verantwoordingsformulieren uit de ronde 2014 beschreven.

3.1 Achtergrondkenmerken scholen

Uit de verantwoordingsformulieren blijkt dat de docent binnen alle onderwijstypes het vaakst de persoon is die de vergoeding van taakuren inzet. In het voortgezet onderwijs is dit vaak de docent lichamelijke opvoeding of biologie. In het primair onderwijs is ook vaak de (adjunct-)directeur bij de inzet van taakuren betrokken. Dit komt in de andere onderwijstypes minder vaak voor. Daarnaast valt op dat in alle onderwijstypes steeds vaker een werkgroep Gezonde School wordt opgericht of een coördinator Gezonde School wordt aangesteld om aandacht te besteden aan Gezonde School.

Betrokkenheid directie en bestuur bij gezondheidsthema's

Bij het aanvragen van extra ondersteuning bij Gezonde School wordt gevraagd of de directeur akkoord is met de aanvraag. Om draagvlak binnen de school te creëren, is het belangrijk dat de directeur op de hoogte is van de ontwikkelingen van een Gezonde School. Uit de verantwoordingsdocumenten blijkt dat de directie bij gezondheidsthema's meer betrokken is dan het bestuur. Dit verschil is het kleinst in het middelbaar beroepsonderwijs, en het grootst in het voortgezet onderwijs.

Tabel 3.1 Gemiddelde beoordeling van de betrokkenheid van bestuur en directie bij het thema gezondheid, naar schooltype (1 laag - 5 hoog)

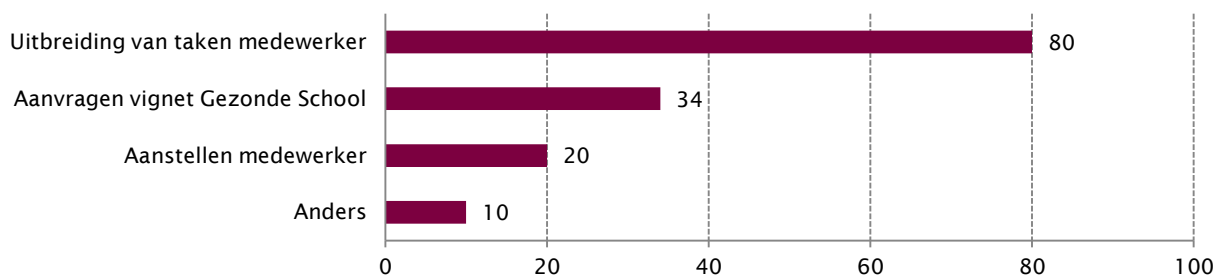
	totaal n=272	primair onderwijs n=176	voortgezet onderwijs n=81	middelbaar beroepsonderwijs n= 15
bestuur	3,4	3,5	3,2	4
directie	4,8	4,8	4,6	4,6

3.2 Inzet vergoeding taakuren

De vergoeding van taakuren kon op verschillende manieren worden ingezet. De scholen zijn hier vooraf over geïnformeerd. Er werd aangegeven dat de vergoeding kon worden ingezet om een medewerker aan te stellen om het gezondheidsbeleid te schrijven, de taken van een medewerker uit te breiden, of een vignet Gezonde School voor te bereiden en aan te vragen. De taakuren konden niet worden ingezet om een externe trainer in te huren of om materialen in te kopen.

De meeste scholen zetten de vergoeding in om de uren van een eigen medewerker uit te breiden. Daarnaast werd de vergoeding vaak ingezet om het vignet Gezonde School aan te vragen of voor te bereiden. Een aantal scholen zette de taakuren op een andere manier in, en roosterden bijvoorbeeld een docent vrij om leerlingen trainingen in weerbaarheid te geven of om een werkgroep Gezonde School op te zetten.

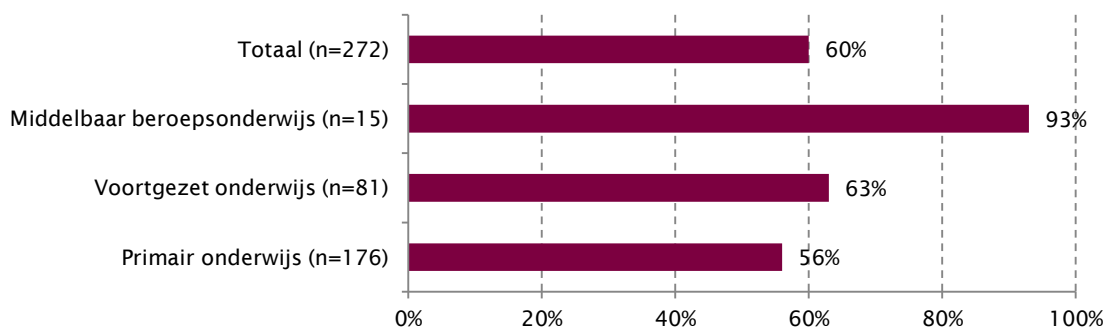
Figuur 3.1 Manieren waarop de vergoeding van taakuren is ingezet, meerdere antwoorden mogelijk (in procenten, n=272)

Inzet van eigen middelen

Drie op de vijf scholen heeft de vergoeding van taakuren uitgebreid met eigen (financiële) middelen, zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Mate waarin de vergoeding van taakuren wordt uitgebreid met eigen middelen, naar schooltype (in procenten, n=272)

Het gemiddelde bedrag van deze uitbreiding - berekend over alle onderwijstypes - is €3.631,-. Dit bedrag verschilt sterk per onderwijstype (tabel 3.3). Het grootste aantal scholen breidde de taakuren uit met een bedrag tussen de €2.000,- en €4.999,-. In het middelbaar beroepsonderwijs werd gemiddeld het hoogste bedrag bijgelegd.

Tabel 3.3 Hoogte van de uitbreiding van de vergoeding van taakuren met eigen middelen, naar schooltype (gemiddelde en percentage per categorie)

	Totaal (n=163)	primair onderwijs (n=98)	voortgezet onderwijs (n=51)	middelbaar beroepsonderwijs (n=14)
gemiddelde	3.631	1.884	4.468	12.596
categorieën				
tussen 1,- en 1.999,-	29%	42%	14%	0%
tussen 2.000,- en 4999,-	42%	48%	41%	7%
meer dan 5.000,-	19%	4%	28%	93%
onbekend/niet ingevuld	9%	6%	18%	0%

3.3 Procesresultaten vergoeding taakuren

Gezondheidsbevordering heeft meer effect wanneer een gezondheidsthema door een integrale aanpak aandacht krijgt. De vier Gezonde School-pijlers moeten voor deze integrale aanpak zorgen: schoolbeleid en regelgeving, gezondheidseducatie, de schoolomgeving en signaleren en doorverwijzen. In het verantwoordingsformulier gaven scholen aan of ze door de taakuren op deze vier pijlers extra activiteiten hadden georganiseerd. Uit de resultaten blijkt dat scholen de taakuren het meest hebben ingezet op de pijlers schoolbeleid en regelgeving en gezondheidseducatie, zie tabel 3.4.

Tabel 3.4 Scholen met inzet van taakuren op de vier pijlers Gezonde School (in procenten, n=272)

Pijlers Gezonde School	Totaal (n=272)	primair onderwijs (n=176)	voortgezet onderwijs (n=81)	middelbaar beroepsonderwijs (n=15)
Schoolbeleid en regelgeving	94%	94%	94%	93%
Gezondheidseducatie	93%	94%	94%	87%
Schoolomgeving	90%	92%	88%	73%
Signaleren en doorverwijzen	82%	77%	90%	93%

Naast de vier pijlers van de Gezonde School-aanpak kregen scholen de vraag of ze activiteiten inzetten op het gebied van ouderbetrokkenheid, lokale samenwerking en vakoverstijgende samenwerking, zie tabel 3.5. Scholen zetten de taakuren het meest in om lokale samenwerking te bevorderen. In het middelbaar beroepsonderwijs gaven alle scholen aan dat ze hier activiteiten voor hadden georganiseerd. Vooral de scholen in het primair onderwijs organiseerden activiteiten op het gebied van ouderbetrokkenheid. Dit komt minder voor in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 3.5. Scholen met inzet van taakuren op ouderbetrokkenheid, lokale samenwerking en vakoverstijgende samenwerking (in procenten, n=272)

	Totaal (n=272)	primair onderwijs (n=176)	voortgezet onderwijs (n=81)	middelbaar beroepsonderwijs (n=15)
Ouderbetrokkenheid	82%	87%	62%	47%
Lokale samenwerking	89%	88%	89%	100%
Vakoverstijgende samenwerking	82%	81%	81%	93%

Schoolbeleid en regelgeving

De pijler schoolbeleid en regelgeving gaat over de afspraken, regels, protocollen en handhaving met betrekking tot het stimuleren van een gezonde leeromgeving. 94% van de scholen geeft aan dat ze door de taakuren extra activiteiten hebben ingezet op het gezondheidsbeleid van de school (zie tabel 3.4).

De scholen gaven in het verantwoordingsformulier aan op welke thema's ze beleid ontwikkelden. Scholen zetten vooral in op de thema's voeding, sociaal-emotionele ontwikkeling en bewegen en sport, zie tabel 3.6. Dit komt overeen met de themacertificaten die het meest zijn toegekend. Daarnaast geven scholen aan dat ze veel bezig zijn met het thema Gezonde School in het algemeen, zoals met het schrijven van beleidsstukken of het opzetten van een werkgroep.

Tabel 3.6. Top 5 van thema's waar scholen schoolbeleid en regelgeving op formuleren (in procenten, n=272)

Voeding	41%
Sociaal-emotionele ontwikkeling	30%
Gezonde School/vignet (algemeen)	29%
Bewegen	15%
Alcohol en drugs	8%

In het primair onderwijs valt op dat er met name beleid wordt geschreven op de thema's voeding en sociaal-emotionele ontwikkeling. Het introduceren van gezonde traktaties is een onderdeel van beleid op het thema voeding. Op het thema sociaal-emotionele ontwikkeling schrijven scholen vooral beleid over het opstarten van Gezonde School-activiteiten, bijvoorbeeld om weerbaarheid van leerlingen te vergroten.

“In de schoolgids is het beleid over seksualiteit en relaties en de gezonde schoolregels t.a.v. gezonde voeding in de pauzes opgenomen. Vervolgens hebben we het gedragsprotocol (tevens pestprotocol) schoolbreed toegepast. We zijn bezig met de verfijning van de interventies bij kinderen met grotere problematiek t.a.v. gedrag. (...)” (primair onderwijs)

Ook in het voortgezet onderwijs schrijven scholen vooral beleid op het thema voeding. Scholen geven aan dat ze een gezonder voedingsaanbod willen stimuleren, bijvoorbeeld door het opzetten van een Gezonde Schoolkantine. Daarnaast is sociaal-emotionele ontwikkeling een belangrijk beleidsthema. Dit komt vooral tot uiting in het opstellen van een anti-pest protocol of het starten van Gezonde School-activiteiten rondom het thema weerbaarheid. Daarnaast schrijven scholen in het voortgezet onderwijs

beleid op het thema roken-, alcohol-, en drugspreventie, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in het ontwikkelen van een rookvrij schoolterrein.

“Onze school is nu helemaal rookvrij. In de aanloop daar naartoe hebben we veel acties georganiseerd. Daarnaast is de kantine een gezonde kantine geworden en is onze gehele school rookvrij.” (voortgezet onderwijs)

In het middelbaar beroepsonderwijs valt op dat de meeste scholen beleid schrijven rondom de thema's voeding en roken-, alcohol- en drugspreventie. Scholen zijn bezig met het proces rond een gezonder voedingsaanbod, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een Gezonde Schoolkantine. Daarnaast is een aantal scholen in het mbo bezig met het opstellen van anti-rookbeleid in en om de school.

Educatie

93% van de scholen heeft de taakuren ingezet om extra activiteiten rondom educatie te organiseren (zie tabel 3.4). Scholen geven hiervoor dezelfde onderwerpen aan als waarop ze gezondheidsbeleid hebben geschreven. Scholen organiseren met name activiteiten op het thema voeding, sociaal-emotionele ontwikkeling en bewegen. De activiteiten die scholen organiseren verschillen in intensiteit; een groot aantal scholen organiseert eenmalige activiteiten tijdens projectweken Gezonde School of op landelijke dagen als Koningsdag of het Nationale Schoolontbijt. Sommige scholen geven ook aan dat ze door het hele jaar educatie over de thema's van Gezonde School verzorgen.

“Tijdens Koningsdag wordt een extra sportdag georganiseerd waarbij gezonde voeding d.m.v. een gezamenlijk ontbijt onder de aandacht gebracht wordt.” (primair onderwijs)

“In de lessen biologie besteden we aandacht aan het thema gevarieerde voeding, het nut van een goed ontbijt. Binnen de lessen biologie/gymnastiek is er aandacht voor het nut van bewegen, lessen over skelet e.d. Daarnaast creëren we sport-/speelfaciliteiten op het schoolplein.” (voortgezet onderwijs)

Schoolomgeving

90% van de scholen heeft activiteiten georganiseerd binnen de schoolomgeving (zie tabel 3.4). Het doel hiervan is dat het voor leerlingen en medewerkers gemakkelijker wordt om zich gezond te gedragen. Scholen in het primair onderwijs hebben vooral geïnvesteerd in de verbetering van het schoolplein.

“In samenwerking met ouders, kinderen en de gemeente hebben we kritisch naar de buitenruimte van de school gekeken en zal de speelplaats in de zomer van 2015 aangepakt worden om meer uit te dagen tot spel en spelen en te gaan dienen als buurtspeelplaats.” (primair onderwijs)

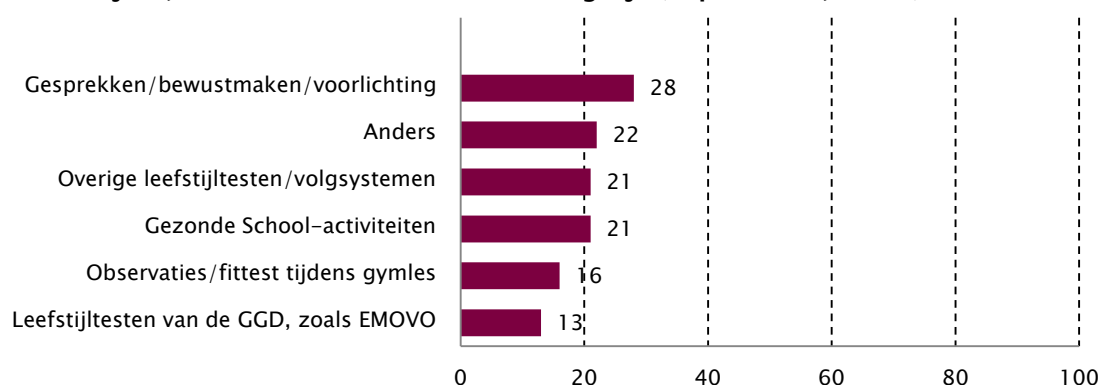
Scholen in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs hebben zich vooral ingezet om een rookvrij schoolterrein en een gezonde schoolkantine te realiseren. Daarnaast benoemden deze scholen ook het schoonmaken van de buurt als een activiteit die is georganiseerd. Daarnaast geven veel scholen aan dat ze meer zijn gaan samenwerken met sportverenigingen in de buurt en dat ze de buurt meer bij de school betrekken.

“Onze school is rookvrij geworden. Wij hebben naar aanleiding daarvan de leerlingen die rookten een training aangeboden om te stoppen met roken.” (voortgezet onderwijs)

Signaleren en doorverwijzen

Uit tabel 3.4 bleek dat 82% van de scholen extra activiteiten heeft georganiseerd op de pijler signaleren en doorverwijzen. Door risicofactoren (bijvoorbeeld pesten of overgewicht) vroegtijdig te signaleren, kunnen leerlingen eerder worden doorverwezen. Scholen hebben de uren vooral extra ingezet om door middel van gesprekken en voorlichting risicofactoren te signaleren, zie figuur 3.3. Daarnaast werden diverse leefstijltesten/leerlingvolgsystemen en Gezonde School-activiteiten ingezet om risicofactoren te signaleren. Andere manieren van signaleren en doorverwijzen die worden genoemd, zijn betere afstemming met de schoolarts of het vragen om extra attentie bij docenten om op risicofactoren te letten.

Figuur 3.3 Overzicht van thema's van inzet van taakuren op de pijler signaleren en doorverwijzen, meerdere antwoorden waren mogelijk (in procenten, n=252)

Scholen in het primair onderwijs gebruikten vooral Gezonde School-activiteiten als middel om gezondheidsproblemen of risicofactoren bij leerlingen te signaleren. Vaak bieden deze Gezonde School-activiteiten een leefstijltest of leerlingvolgsysteem aan. Zo'n 30% van de scholen in het primair onderwijs geeft aan hier gebruik van te maken (niet in figuur). Een voorbeeld van een Gezonde School-activiteit met een leerlingvolgsysteem is Kanvas van Kanjertraining. Daarnaast gebruiken scholen het volgsysteem ZIEN! of vragenlijsten van Rots & water of KIVA. Deze volgsystemen zijn gericht op het thema van sociaal-emotionele ontwikkeling. In het primair onderwijs werd soms ook op fittesten tijdens de gymles gewezen als belangrijke signaleringsfunctie op het gebied van bewegen.

“Zien! geeft ons inzicht in de eventuele ondersteuningsvragen op het gebied van het sociaal-emotioneel functioneren en helpt ons om het gedrag van het kind beter te begrijpen door aan de slag te gaan met de concrete handelingssuggesties. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd.” (primair onderwijs)

In het voortgezet onderwijs wordt veel gebruik gemaakt van het EMOVO-onderzoek van de GGD. Dit onderzoek wordt in de tweede en vierde klas afgenomen. In het middelbaar beroepsonderwijs werd de leefstijltest ‘Testjeleefstijl’ een aantal keer genoemd.

“We hebben de EMOVO afgelopen schooljaar ingevoerd, naast de standaard 14-jarigen onderzoeken bij de schoolarts/GGD.” (voortgezet onderwijs)

Ouderbetrokkenheid

82% van de scholen heeft activiteiten georganiseerd rondom ouderbetrokkenheid (zie tabel 3.5). In het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs ligt dit percentage lager. Scholen die niet hebben ingezet op dit thema, geven als reden dat ze het onderwerp voor volgend schooljaar op de planning hebben staan, dat ze er geen tijd voor hadden of dat de ouderbetrokkenheid op school al hoog is.

In alle onderwijstypen werden informatieavonden het meest ingezet om ouders bij het thema gezondheid te betrekken. In het primair onderwijs wordt de meeste aandacht besteed aan ouderbetrokkenheid. Deze scholen organiseren vaak koffieochtenden om ouders te informeren. Nieuwsbrieven, websites en sociale media worden soms ook ingezet om ouders op de hoogte te houden over gezondheidsthema's. Daarnaast worden ouders ook betrokken bij het organiseren en/of uitvoeren van activiteiten op school.

Ouders worden geïnformeerd over de gezondheidseducatieve projecten middels het infoblad. Daarnaast hebben we extra ouderinformatie in de schoolgids over gezonde tussendoortjes en traktaties en vroegen we om ouderhulp bij het Smaakfeest ter afsluiting van de Smaaklessen. Verder wordt de oudergeleding van de medezeggenschapsraad betrokken bij het schoolgezondheidsbeleid. (primair onderwijs)

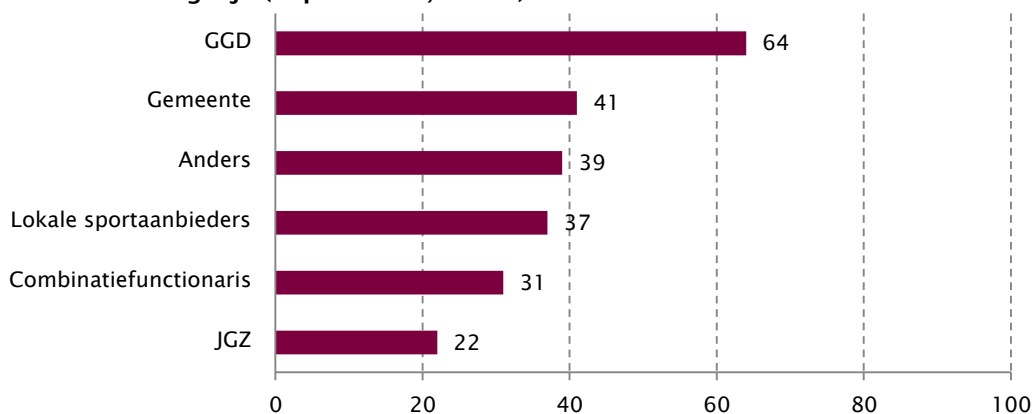
Scholen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs maakten rond ouderbetrokkenheid eerder gebruik van de MR en/of een specifieke klankbordgroep om ouders bij het thema gezondheid te betrekken.

“Er is gestart met een ouderplatform waarbij allerlei school- en opleidinggerelateerde zaken worden besproken en toegelicht. Eén van de aandachtspunten hierbij is aandacht voor de gezonde leefstijl. (middelbaar beroepsonderwijs)

Lokale samenwerking

89% van de scholen heeft de taakuren ingezet om lokale samenwerking te bevorderen (zie tabel 3.4). Het grootste deel van de scholen heeft de samenwerking met de GGD (64%) versterkt. Daarnaast zijn vooral de contacten met gemeente (41%) en lokale sportaanbieders (37%) versterkt.

Figuur 3.4 Verbeterde lokale samenwerking inzet vergoeding van taakuren, meerdere antwoorden mogelijk (in procenten, n=245)

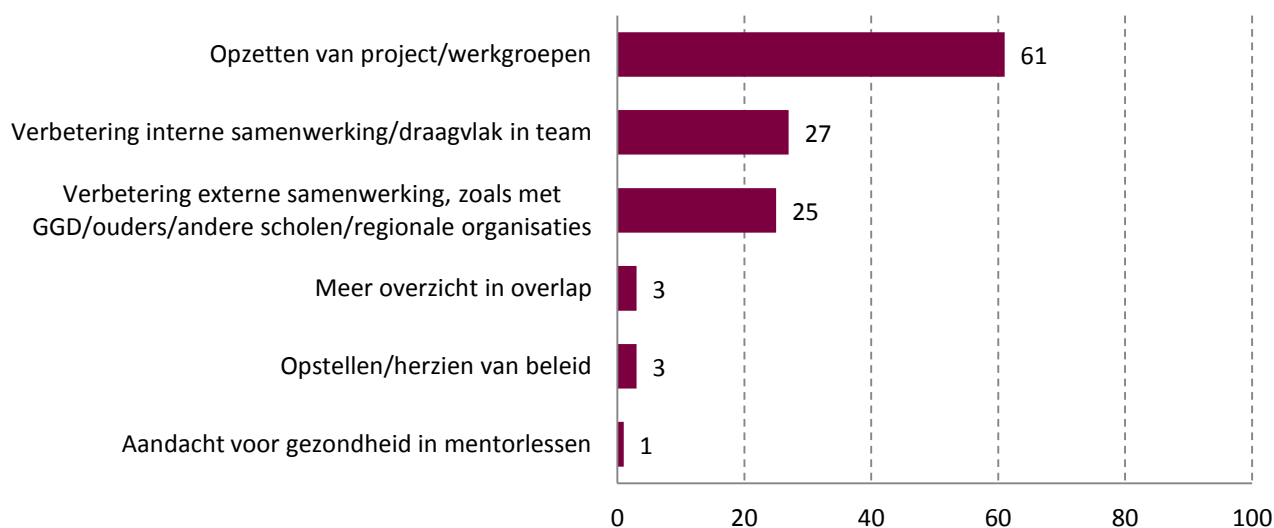

Scholen in het primair onderwijs hebben vooral de samenwerking met GGD'en, gemeente en combinatiefunctionarissen versterkt. Scholen in het voortgezet onderwijs gaven ook aan dat ze beter zijn gaan samenwerken met cateraars en lokale aanbieders van groente en fruit.

Vakoverstijgende samenwerking

In tabel 3.5 is te lezen dat 82% van de scholen heeft ingezet op vakoverstijgende samenwerking. In dit kader zien we dat scholen vooral project- en werkgroepen hebben opgezet om te werken aan gezondheidsthema's (zie figuur 3.5). Een kwart van de scholen geeft aan dat de interne samenwerking en/of het draagvlak binnen het team is verbeterd. Daarnaast geeft een kwart van de scholen ook aan dat er met externe partijen een betere samenwerking is ontstaan, zoals met de GGD, ouders en andere scholen.

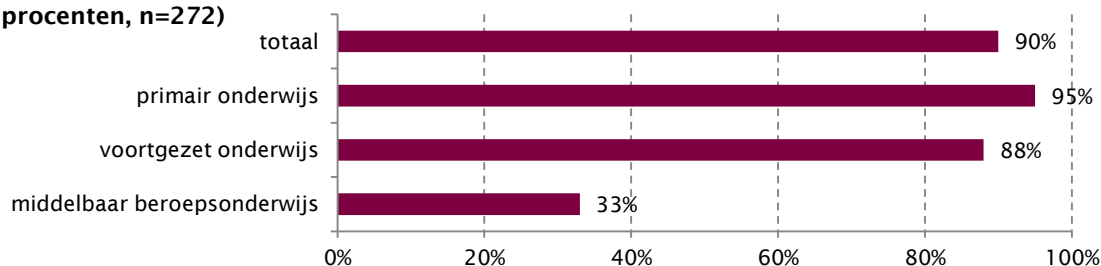
Figuur 3.5. Thema's van inzet van taakuren op vakoverstijgende samenwerking (alle onderwijstypes, meer antwoorden mogelijk (in procenten, n=222))

3.4 Outputresultaten vergoeding taakuren

De scholen gaven in het verantwoordingsformulier aan welk percentage van de leerlingen door de inzet van de taakuren werd bereikt. In het primair onderwijs is het percentage leerlingen dat wordt bereikt het hoogst (95%). In het voortgezet onderwijs werd ruim vier op de vijf leerlingen bereikt en in het middelbaar beroepsonderwijs wordt ongeveer een derde van het totaal aantal leerlingen bereikt.

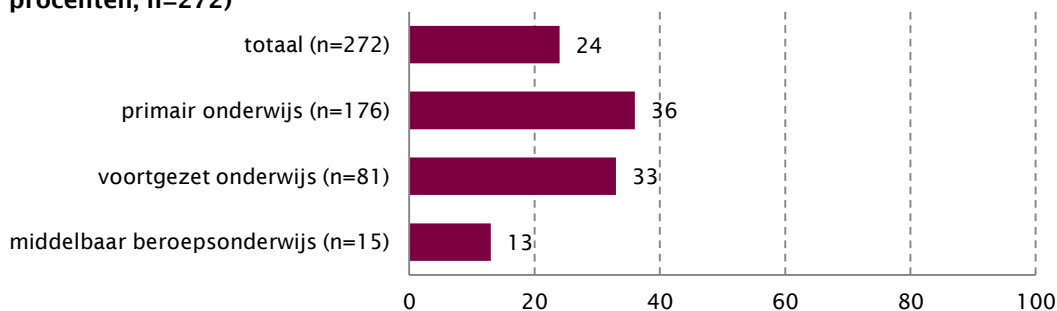
Figuur 3.6. Bereik percentage leerlingen op de schoollocatie naar onderwijstype (in procenten, n=272)

Vignet Gezonde School

De vergoeding van taakuren kon worden ingezet voor het voorbereiden en aanvragen van het vignet Gezonde School. 24% van de scholen geeft aan dat ze ook daadwerkelijk een vignet hebben aangevraagd. In het primair onderwijs werd het vignet het vaakst aangevraagd (36%). De scholen die de vergoeding niet inzetten voor het aanvragen van het vignet, geven hiervoor verschillende redenen: ze geven aan dat ze hier geen prioriteit aan geven of dat ze de taakuren hebben ingezet om de aanvraag voor te bereiden, zodat ze dit in het schooljaar 2015-2016 kunnen aanvragen.

Figuur 3.7. Inzet vergoeding van taakuren voor aanvragen vignet Gezonde School (in procenten, n=272)

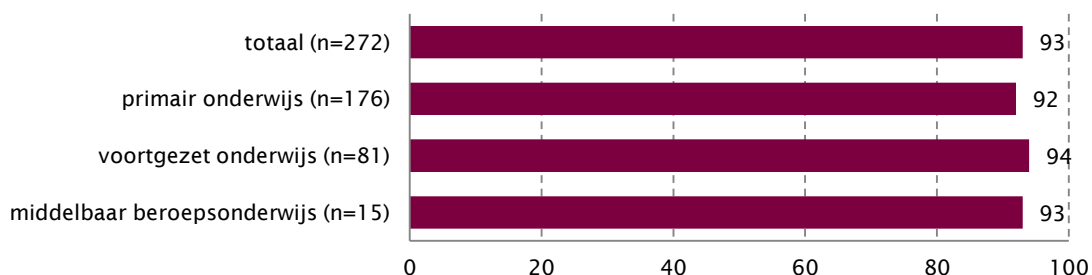

Scholen in het primair onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs vragen het vaakst het themacertificaat bewegen en sport aan, gevolgd door sociaal-emotionele ontwikkeling en voeding. In het voortgezet onderwijs wordt het themacertificaat voeding het meest aangevraagd, gevolgd door bewegen en sport, en welbevinden en sociale veiligheid.

Borging

Vrijwel alle scholen geven aan dat een medewerker van de school zich na de vergoeding van taakuren blijft inzetten om te werken aan gezondheidsthema's op school.

Figuur 3.8 Mate waarin na afloop van de ondersteuning een medewerker blijvend verantwoordelijk is met schoolgezondheidsbeleid, naar schooltype (in procenten, n=272)

4. Samenvatting en conclusie

Scholen kunnen een vergoeding voor taakuren aanvragen voor een eigen medewerker die een rol krijgt bij de voorbereiding, ontwikkeling of uitvoering van schoolgezondheidsbeleid. Scholen die deze vergoeding toegekend hebben gekregen, dienen na afloop van dit traject een verantwoordingsformulier in. Deze rapportage is opgesteld op basis van de verantwoordingsformulieren over de ondersteuningsronden van 2013 en 2014. In totaal zijn 462 verantwoordingsformulieren ingezonden en geanalyseerd. Het merendeel van de verantwoordingsformulieren is afkomstig uit het primair onderwijs (60 procent), een derde uit het voortgezet onderwijs en zeven procent uit het middelbaar beroepsonderwijs.

Een vergelijking tussen de antwoorden die scholen gaven in de twee ondersteuningsronden is niet mogelijk, omdat een deel van de vragen in de verantwoordingsformulieren van elkaar verschillen. De verantwoordingsformulieren voor de ondersteuningsronde van 2014 zijn verbeterd op basis van de ervaringen met de formulieren van 2013. Het schetsen van een ontwikkeling in de tijd is evenmin niet mogelijk, omdat het grotendeels verschillende scholen zijn die in een andere ondersteuningsronde taakuren toegekend hebben gekregen. Het gaat dus niet om een populatie scholen die zowel in 2013 als in 2014 taakuren toegekend hebben gekregen.

De antwoorden van alle scholen samen, schetsen een beeld van de inzet die scholen met de vergoeding van taakuren plegen en het proces dat scholen doorlopen. Het is wel belangrijk om in gedachten te houden dat de verantwoordingsformulieren door scholen worden gebruikt om te laten zien welke activiteiten met deze extra middelen zijn ondernomen. Het invullen van dit formulier is nodig om de financiering daadwerkelijk te ontvangen. Hoewel er geen resultaatverplichtingen aan de inzet van taakuren zijn gesteld, zouden scholen mogelijk een positievere voorstelling van zaken kunnen geven.

Inzet vergoeding taakuren

Op de meeste scholen is de docent de persoon die de taakuren gebruikt om te werken aan de voorbereiding, ontwikkeling of uitvoering van schoolgezondheidsbeleid. In het primair onderwijs is dat soms ook de directeur. In het voortgezet onderwijs wordt de vergoeding relatief vaak ingezet bij docenten waarbij het werken aan gezondheidsthema's aansluit bij de vakken die zij geven (o.a. biologie en lichamelijke opvoeding). Verder valt op dat meer dan de helft van de scholen de taakuren uitbreidt met eigen middelen. Dit geldt nog sterker voor scholen in het middelbaar beroepsonderwijs.

Pijlers Gezonde School

De vier pijlers van de Gezonde School-aanpak dragen bij aan een integrale en structurele benadering. Uit het verantwoordingsformulier van 2014 blijkt dat de ruime meerderheid van de scholen de taakuren op deze vier pijlers heeft ingezet: schoolbeleid en regelgeving (94%), gezondheidseducatie (93%), de schoolomgeving (90%) en signaleren en doorverwijzen (82%). Deze mate van inzet wisselt tussen de drie schoolsectoren. In het primair onderwijs is het aandeel scholen dat inzet op de pijler signaleren en doorverwijzen bijvoorbeeld lager dan in het middelbaar beroepsonderwijs (93%).

Interne en externe samenwerking

In de verantwoordingsformulieren geven scholen veel voorbeelden van manieren waarop zij binnen de school bezig zijn met vakoverstijgende samenwerking. Voorbeelden van deze verbeterde interne samenwerking rondom gezondheid is vaak terug te zien tussen voor de hand liggende vakken (bewegingsonderwijs, biologie, verzorging). Schoolbrede vakoverstijgende samenwerking rond

gezondheid wordt vaak ingevuld door middel van een projectweek of een gerichte activiteit. Daarnaast geven scholen aan dat ze ook buiten de school samenwerkingsverbanden aangaan en gebruiken om te werken aan een Gezonde School. In het kader van verbeterde externe samenwerking noemen scholen in de verantwoordingsformulieren vaak meer dan een partij. Op hoofdlijnen zijn dat gezondheidsbevorderaars (GGD), interventie-eigenaren, sportaanbieders (sportverenigingen) en private partijen (cateraar schoolkantine). Ook de gemeente wordt als partij genoemd waarmee verbindingen zijn gemaakt.

Samenwerking met ouders is van belang voor het creëren van een gedeelde verantwoordelijkheid voor een gezonde(re) ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het geven van informatie en voorlichting (nieuwsbrief en ouderavonden) was de meest herkenbare methode die door scholen is genoemd. Ouderparticipatie bij gezonde activiteiten (schoolontbijt, sportdag) werd ook regelmatig genoemd. In mindere mate werd ouderparticipatie in de vorm van ouderklankbordgroepen en/of werkgroepen beschreven. Met name deze laatste vorm kan van belang zijn om breed gedragen schoolgezondheidsbeleid te ontwikkelen.

Borging en bereik

De inzet van de extra taakuren kan stimuleren dat scholen hun activiteiten en beleid op het gebied van Gezonde School borgen. Een manier waarop dat zichtbaar kan worden, is het aanvragen van een vignet Gezonde School. Een kwart van de scholen zegt dat de taakuren ook zijn ingezet voor de aanvraag van een vignet Gezonde School. Een andere aanwijzing waarmee de aandacht voor gezondheid beter wordt verankerd, is het opzetten van werkgroepen of het aanwijzen van een Gezonde School-coördinator. Dergelijke antwoorden waren in de verantwoordingsformulieren regelmatig terug te zien. Verder zeggen bijna alle scholen dat na afloop van de ondersteuning een medewerker is aangesteld die zich blijvend met de coördinatie en/of uitvoering van Gezonde School bezighoudt.

Scholen gaven aan dat met de vergoeding van taakuren ongeveer 90 procent van de leerlingen wordt bereikt. Dat percentage ligt lager in het middelbaar beroepsonderwijs. Dit wil niet zeggen dat alle leerlingen aan concrete activiteiten hebben deelgenomen. Wanneer de vergoeding van taakuren wordt ingezet voor de ontwikkeling van schoolbeleid, zou dit betrekking kunnen hebben op de meerderheid van de leerlingen op school.

Tot slot

De analyse van de verantwoordingsformulieren van de vergoeding van taakuren schetst een beeld van de activiteiten van scholen die in dit kader zijn ondernomen. De vergoeding van taakuren bij de ontwikkeling, coördinatie en/of uitvoering van schoolgezondheidsbeleid kan worden ingezet op een manier die een school zelf kiest. Dat maakt ook dat de antwoorden van scholen op de vragen over het proces zeer uiteenlopend zijn. Uit de omschrijving is vaak niet goed op te maken wat precies de bijdrage van de vergoeding van taakuren aan een bepaalde activiteit is geweest. De ontwikkeling van een structureel Gezonde School-beleid lijkt op een deel van de scholen nog in een pril stadium te verkeren, afgaande op kernwoorden als 'overleg', 'kiezen' en 'bedenken', die regelmatig terugkwamen. Tegelijkertijd zien we dat ook stappen zijn gezet voor goede borging van de aanpak met de aanstelling van Gezonde School-coördinatoren en de oprichting van klank- en werkgroepen Gezonde School. De vergoeding van taakuren lijkt daarmee voor een spin-off te kunnen zorgen in het werken naar een structurele Gezonde School-aanpak.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl